

VL-døgnet 2004
den 28. – 29. januar 2004

Udvidelsen af EU: Lederskab inden for nye grænser

Danske virksomheders muligheder efter udvidelsen af EU
v/direktør Sven Riskær, Investeringsfonden for Østlandene (IØ)

1. Udgangspunkt

Som udgangspunkt må man tage bestik af summen af de kolossale ændringer (kommunismens sammenbrud, WTO, udvidelse af EU og NATO), som har fundet sted, og som radikalt har ændret dansk erhvervslivs virkegrundlag siden "Murens fald" i 1989 – og herudover den meget effektive tilpasningsevne danske virksomheder indenfor alle erhverv har demonstreret både hjemme og internationalt i perioden 1989 – 2004.

2. Globaliseringspres

Udvidelsen af EU i maj 2004 indebærer ikke forskydning af et jerntæppe 1.000 km mod øst. Vort EU-hjemmemarked inkl. konkurrenternes antal udvides med 30%, samtidig at med nye aggressive naboer melder sig på markedet under dække af WTO. Både de nye EU-medlemslande og de nye nabolande vil sende nye billige produkter ind på det danske marked, og de vil samtidig frembyde øgede og til dels nye muligheder både for afsætning af serviceydelser og produkter fra Danmark og for outsourcing af aktiviteter og produktion fra Danmark. Mange danske virksomheder har allerede i perioden siden 1989 positioneret sig i forhold til disse nye markedsmuligheder, men generelt vil det konkurrencemæssige pres på de danske virksomheder (af enhver art og størrelse) vokse som et resultat af EU-udvidelsen.

3. Tilpasningsdygtighed

Danske virksomheder har trods deres relativt beskedne størrelse målt med europæiske og internationale alen været særdeles tilpasningsdygtige, både når det gælder om at tilkæmpe sig adgang til nye markeder, og når det handler om at udnytte outsourcingmulighederne til styrkelse af konkurrenceevne og optimal brug af de globale forskelle i komparative fordele. Hvad angår tilsikring af markedsadgang har danske virksomheder allerede sikret sig en stærk position i de nye EU-medlemslande. Men også i det større globale perspektiv, der omfatter megamarkeder som Kina, Indien, Rusland og store dele af Fjernøsten, har danske virksomheder sikret sig de nyttige spydspidspositioner. I denne sammenhæng får EU-udvidelsen betydning, men den globale scene kan forvente mange andre væsentlige skift i de kommende år i form af råvareprisændringer, valutakurs og rentespring, forskydning i det globale indkomstmønster og nye udviklings- og miljømæssige udfordringer.

4. Behov for revurdering

Den største effekt af EU-udvidelsen pr. 1.5.2004 for danske virksomheder bliver derfor en revurdering og reallokering af produktions- og fremstillingsmæssig outsourcing. Hvor tidligere nabolande som de tre baltiske lande, Polen og andre centraleuropæiske lande kunne fungere som billige og konkurrencestyrkende outsourcing markeder, er situationen efter udvidelsen af EU nu ændret derhen, at outsourcing videre ud i den store verden bliver nødvendig i takt med, at udligning i indkomster og sociale ordninger vil accelerere indenfor EU. I første omgang kan der især være tale om lande som Ukraine, til en vis grad Rusland og lande i Balkan-området, idet allerede lande som Rumænien og Bulgarien må vurderes ud fra en forventning om, at også de vil tilslutte sig EU allerede omkring 2007, hvorved de omkostningsmæssige fordele hurtigt kan forventes at blive reduceret. Ud over de omkostningsmæssige aspekter må som et minimum også langtidsforventninger til valuta, rente og købekraftsudvikling tages i betragtning (over 60% af verdensøkonomien er i dag helt eller delvist USD-baseret og ca. 25% af Danmarks eksport går til USD-lande).

5. Fjernøsten og råvarelandene

Derfor må danske virksomheder udover de nye nabolande til EU i allerhøjeste grad også fokusere på outsourcingmuligheder i "langtidsbillige" outsourcing områder som Kina, Indien, Vietnam og enkelte andre fjernøstlige lande. Hvortil kommer nødvendigheden af fortsat at have fokus på de lande, hvor råvarerne findes, herunder en række lande i Latinamerika og Afrika, selv om politiske og makroøkonomiske forhold fortsat kan give anledning til skepsis i relation til en række af de sidstnævnte lande. Det skal samtidig pointeres, at outsourcing af produktions- og fremstillingskapacitet i allerhøjeste grad samtidig er med til at sikre afsætningsadgang til markeder i hurtig, fremtidig vækst.

6. Fremtidens krav

Det er vigtigt, at danske virksomheder fortsat bestræber sig på at orientere sig om de nye store globale skift, som forestår (energi- og råvarepriser, nye markedsdannelser, landbrugssubsidier, globale indkomstforskydninger), og indsamle erfaringer omkring globaliseringsmulighederne, og at regeringen bestræber sig på at tilpasse rammevilkårene for danske virksomheder, således at Danmark i lang tid endnu kan udnytte sin relativt stærke position for så vidt angår økonomi, organisation og infrastruktur og placering i det nye store EU. Målet må være, at Danmark og dansk erhvervsliv forbliver en dynamisk og ledende (i relativ sammenhæng) agent på globalt plan – og ikke alene på EU-plan.

København, den 28. januar 2004

Sven Riskær

1. TILBAGEBLIK – 15 ÅR

- MURENS fald (1989)
- KOMMUNISME kollaps (1990-93)
- WTO (1995)
- NATO 16 → 19 (2000)
- DOLLAR kollaps (2003)
- EU 15 → 25 (2004)

2. GLOBALISERINGSDILEMMA

- ARBEJDSKRAFT til ILANDE (HØJPRIS)

eller

- ARBEJDSPLADSER til ULANDE (LAVPRIS)

3. INVESTERINGER SOM DRIVKRAFT

- ODA : 40 MIA USD/ÅR
- REMIT. : 80 MIA USD/ÅR
- FDI : 200 MIA USD/ÅR

(KURSFALD 2001-2003: 8.300 MIA USD)

4. IFU/IØ INVESTERINGER

FOND	PERIODE	ANTAL	DKKm	TOTAL DKKm	JOBS (forventet)
IFU	1967-2003	498	5.463	50.780	85.159
IFU	1990-2003	382	4.153	44.741	69.972
IØ	1990-2003	360	4.145	24.879	37.889
I ALT	1967-2003	858	9.608	75.659	123.048

5. IØ INVESTERINGER

LAND	START	ANTAL (%)	DKKm	TOTAL DKKm
IØ	1990	360 (100)	4,145	24.879
ACCESSION	1990	295 (82)	3.206	19.021
NON-ACCES.	1994	65 (18)	939	5.858
POLEN	1990	149 (41)	1.273	6.050
RUSLAND	1994	30 (8)	676	4.334

6. IFU/IØ RESULTATER (IRR)

FOND/LAND	ANTAL	TERM.	IRR
IFU/TOTAL	498	289	3,62%
IØ/TOTAL	360	179	5,24%
IØ/ACCESSION	295	156	7,18%
IØ/NON ACCES.	65	27	-1,27%
IØ/POLEN	149	82	8,26%
IFU/KINA	53	25	5,75%
IØ/RUSLAND	30	15	-1,59%

7. FREMTID

- KINA > USA (2020)
- BEFOLKNINGSPRES: 1+5 → 2+7 MIA (2050)
- FATTIGDOMSPRES
- WTO: LANDBRUG / REGLER
- VALUTA OG RENTER (USD, EUR, YEN, CNY)
- ENERGI OG RÅVAREPRISER

8. INVESTERING - OUTSOURCING

- **INVESTERE**

er bedre end

- **INVADERE**

("KINESERNE KOMMER")